

Habitatrichtlijn in de praktijk

Minister Veerman van LNV heeft in oktober van dit jaar een boer uit het Brabantse Bladel toestemming gegeven een biologisch varkens- en akkerbouwbedrijf te vestigen aan de rand van enkele beschermde natuurmonumenten in de gemeente Hoogeloon. Er was discussie of dat volgens de Europese regels wel geoorloofd was, maar de regels die het zouden moeten verhinderen, waren nog niet van kracht.

Foto: Fotomutua

In januari 2002 vroeg een Bladelse boer bij de provincie Noord-Brabant op basis van de Natuurbeschermingswet vergunning om een biologisch varkens- en akkerbouwbedrijf te stichten. Het bedrijf zou komen te liggen in de directe nabijheid van enkele beschermde natuurmonumenten, de Neterselse en Mispelindse Heide en de Landschotse Heide. De provincie heeft de aanvraag getoetst aan de status van beschermd natuurmonument. Beide gebieden maken echter ook deel uit van het Kempenland, een gebied dat door Nederland bij de Europese Commissie is

aangemeld in het kader van de Habitatrichtlijn. In die richtlijn staat dat plannen of projecten in of nabij zo'n gebied moeten worden beoordeeld op hun effecten. Alterra kreeg opdracht om de gevolgen van het stichten van dit bedrijf aan de Habitatrichtlijn te toetsen.

Hoge ammoniakemissie

De ammoniakemissie van het nieuwe bedrijf is hoger dan is toegestaan op basis van de vergunning die in een eerder stadium voor de locatie werd afgegeven. Toch is de nieuwe hinderwetvergunning (milieuvergunning) verleend, omdat Bladel samen met enkele om-

ringende gemeenten een ammoniakreductieplan heeft opgesteld. Het plan voorziet in uitbreiding van de vergunning voor het ene bedrijf als de vergunning voor een of meer andere bedrijven in het gebied wordt ingetrokken. Hierdoor zou per saldo de emissie in het gebied afnemen. De vraag of de ammoniakemissie van het nieuwe bedrijf ook uit oogpunt van het natuurbeschermingsrecht toelaatbaar is, kwam destijds niet aan de orde. Juridisch gezien was dat toen ook niet noodzakelijk.

Gescheiden sporen

Alterra-onderzoeker dr. Han van Dobben: 'Op grond van de milieuwetgeving was er geen bezwaar om het bedrijf een vestigingsvergunning te verlenen. Maar milieuwetgeving en natuurbeschermingsrecht zijn in Nederland twee gescheiden sporen, en aan het feit dat vanuit de ene regelgeving een vergunning is verleend kan niet de conclusie worden verbonden dat er geen bezwaren zijn tegen de oprichting van het bedrijf vanuit het natuurbeschermingsrecht.' Lokaal werd het een geruchtmakende affaire die volgens de kranten model stond voor de dreigende mislukking van de reconstructie van het Brabantse buitengebied op grond van tegenstrijdige regelgeving.

Van Dobben: 'We hebben de ecologische effecten van de vestiging van dit bedrijf in het licht van de Habitatrichtlijn beoordeeld. Daarbij rees een aantal juridische vragen. De Habitatrichtlijn stelt namelijk dat de effecten van een plan of project niet alleen afzonderlijk, maar ook in combinatie met andere plannen of projecten moeten worden beoordeeld. Verder was het gebied wel voorgedragen bij de Europese Commissie, maar nog niet als speciale beschermingszone aangewezen. De vraag is wat hiervan de consequenties zijn. Het antwoord op deze vragen is belangrijk, want alleen dan is te bepalen of de effecten op het gebied wel of niet significant zijn. Om die reden ook hebben we in ons onderzoek-

rapport een apart hoofdstuk over de juridische aspecten opgenomen.'

Community of Practice

De afdeling Bestuursrechtspraak van de Europese Unie stelt dat de lidstaten en hun organen zich in het kader van de Habitatrichtlijn 'dienen te onthouden van activiteiten die het bereiken van het door de richtlijn voorgeschreven resultaat ernstig in gevaar kunnen brengen'. Alterra concludeerde op basis van veldonderzoek, een modelmatige schatting van de depositie in de omgeving van het bedrijf, en de te verwachten effecten daarvan op de aanwezige natuurwaarden dat de vestiging van het bedrijf nabij het Habitatrichtlijngebied Kempenland strikt genomen geen ernstig gevaar opleverde voor de doelstellingen van de Habitatrichtlijn. Daarmee kwam deze zaak voor de desbetreffende boer tot een goed einde, maar de onduidelijkheid in de regelgeving is er niet mee opgelost. Om die reden heeft Alterra in 2002 het initiatief genomen tot het oprichten van een zogenoemde Community of Practice. Mede-initiatiefnemer en accountmanager ir. Jeroen Sluijsmans: 'Je moet dat zien als een informele werkgroep van alle betrokkenen, die duidelijkheid wil scheppen in de gevolgen van de onduidelijke doorwerking van de Europese regelgeving voor de praktijk in Nederland. Immers, uit het hier besproken voorbeeld blijkt dat het niet alleen een individueel probleem is van de boer in kwestie, maar dat de hele reconstructie van het buitengebied in Brabant ermee op het spel kon worden gezet. Dan zou vier jaar intensieve voorbereiding voor niets zijn geweest.'

Alle noodzakelijke kennis

Alterra doet veel onderzoek in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn, zowel in ecologisch als in bestuurlijk en juridisch opzicht. Jeroen Sluijsmans: 'Qualitate qua beschikken

wij uiteraard over alle noodzakelijke kennis op ecologisch gebied, zowel wat inhoudelijke expertise betreft als op het gebied van uitgebreide databestanden van flora, fauna en computermodellen om de gevolgen van ontwikkelingen verantwoord te kunnen voorspellen. Ook als het om de bestuurlijk-juridische invloed van regelgeving op de verschillende bestuurslagen gaat, hebben wij veel kennis en ervaring in huis. Ook kunnen we bestuurlijke processen goed begeleiden en de communicatie en informatie naar betrokkenen verzorgen. Mede om dat goed te kunnen doen, hebben wij het initiatief genomen tot die Community of Practice. Samen met de ministeries van LNV, VROM, V&W en Financiën, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten proberen wij de problemen op te lossen die ontstaan door onduidelijkheden in de doorwerking van de Europese regelgeving. Het nut van dit overleg blijkt onder andere uit het feit dat de ene partner op basis van eigen kennis het probleem van de andere kan helpen oplossen. En dat is in het belang van iedereen die in de praktijk met de Vogel- en Habitatrichtlijn te maken heeft. Ik durf de stelling te verdedigen dat nergens in Nederland zoveel kennis op dit gebied is gebundeld als binnen Alterra.' ■

Meer informatie vindt u in 'Gevolgen van de vestiging van een veehouderijbedrijf in de gemeente Hoogeloon op de omliggende natuur', door H.F. van Dobben e.a.

Alterra-rapport 834

Voor prijs en bestelwijze zie pagina 17 e.v.

